

השיבה שופטנו, ברכה זו היא הפתיחה לקבוצת הבקשות לעזרה רוחנית לאומית. לכן היא מוסבה על השבת השיפוט היהודי לפי חוקי התורה כתנאי מוקדם הכרחי לחזרת השכינה לישראל וגם לגאולת ישראל לעתיד לבוא (עיי' דב"ה, ה). כ"י: כל דין שדן דין אמת לאמיתו, משרה שכינה לישראל, וכל דין שאינו דן דין אמת לאמיתו, גורם לשכינה שתסתלק מישראל" (סנהדרין ז ע"א); כל נצחון של האמת ושל צדק ומשפט בחיים הלאומיים מחוק ומחקן את האמונה בצדקת ה' והיפך: כל הצלחת מעשה עוול ושקר עלי ארמות עלולה לזעזע או לכל הפחות להחליש את האמונה הזאת בלב העם. לכן אין השכינה שורה במקום כזה, אלא אך ורק במקום, שבו שולטים "צדק ומשפט", שהם "מכון כיסאו" של הקב"ה. משום כך הוא ציווה אף לבני נח כראשונה משבע המצוות היסודיות שלהם על "הדין" (ע' סנהדרין נו ע"ב), והיינו לדאוג לדין וצדק בחוכם ולא להסות את המשפט, כי המשפט "אלהים הוא", לפיכך אנו גם מתחילים את שורת הברכות על שלום עמנו לא בבקשה על השמדת אויבנו, שהם גם אויבי ה', ולא בבקשה על התקדמות הרעיון הדתי כחוכנו, כי אם בבקשה על השבת השיפוט שלנו על פי דיני התורה לישראל, שהו אחד מן התנאים המוקדמים החשובים ביותר, לא לקיים החיים הלאומיים התקנים בלבד, אלא במיוחד להפצה ולחיוקת של הכרת ה' בישראל ובכל העולם - להחזרת השכינה לחוכנו.

גאולת ישראל

עתה נבין מדוע מיד אחרי קיבוץ נדחי ישראל, הצעד הבא בהתקדמות גאולתנו הלאומית הוא הקמת המשפט הראוי לבית ישראל. הן מבחינת החוקים והן מבחינת השופטים, מקיימי החוקים בתוך חיי הציבור. מערכת זו איננה יכולה להתבסס על ערכים אנושיים כלליים, המתאימים לכל אומה וחברה, ולתתעלם מהמיוחד לעם ישראל, תורתו, עברו המפואר וציפיות הגאולה המיוחדות לו, שעליהם חי למעלה מאלפיים שנה.

גאולת ישראל

שובר אויבים ומכניע מינים (זדים)

מ. א"ל ר"ג לחכמים, כלום יש אדם שידע לתקן ברכת המינים. הברכות של כלל התפילה שהן מלאות בחסד ואהבה, כל אדם חכם הוא למעלה רוממה כזאת, ראוי הוא לעודד תפילות קבועות לגוי קדוש ועם חכם ונבון. אמנם התפילה שבתוכה אזורנים ודברים של שואה ומשטמה, צריכה לבא דוק אצל מלך שכולו טהור וקודש לך, שטבע השנאה אין בלבבו כלל, ורק מפני התכלית הכללית שחטרה לצאת ע"י הקלת הרשעים המכשילים יתור אל ד' להרוץ אותם, אבל אם ישאר בלבבו איזה רגש כלדהו של שואה טבעית, מפני ההתנגדות הטבעית, שאף שהיא קודש לך בהתחלחה, מ"מ תגבר בלב לחיות ג"כ לשנאה טבעית חרץ משורת השכל. הנהגה עמד שמואל הקטן ותקנה, ורק הוא באמת ראי לה, כי הוא האיש אשר דרש תמיד "בנפול אויבך אל תשטח וגו'"¹², הטיד כל רגש שנאה מלבבו גם לשונאי נפשו, והוא כשיתעורר לתקן ברכה למינים, לא תמצא בה כ"א רגשי לב טהור לתכלית הטוב האמיתי הכללי.

כשם שמדמים את לשון הרע לחפז שבקלקלים המעשיים, כך מדמים אותה לקלקול המור כהתחם האמתות הזרות - לאפיקורסות. ומזו אפיקורסותו כבר הסכרו עממים אחדות, שאפיקורסות אינה מצוה, חס ושלום, בשום אופן. יש כמה בני תורה וכמה תלמידי-חכמים שמבלבלים בזה בשם התורה¹³, אבל אפיקורסות זו כפירה. יש עכשיו הרבה אפיקורסים, בעם ישראל ובמדינת ישראל. כמובן, יש סיכוח לדון אותם לכף זכות ו"להתרץ", אבל העובדה היא שישנם אפיקורסים וכופרים. יש מדרגות בכפירה, בשלילה, כשם שיש מדרגות בקדושה, בחיוב. יש כפירה מחמת ספק; ספקות באמתה, בלבולים באמונה וכדומה. יש ספקות יותר עמוקים עד שהם נעשים כעין ההלסטו¹⁴. השיא הוא הכפירה בעיקר. ובאותו צמר בנפרא נאמר שלשון הרע היא ככפירה בעיקר¹⁵.

היחוד החדש

הנפשי בהסתכלות בכל כך הרבה מעשי פשע תחת השמש, לו קל בוודאי להתפאר בהתקדמות הדתית" שלו לעומת האפונה ב..אל קנא" ו..אל נקמות"; כל עוד אין אנו מסוגלים לראות בכל פעולה בלתי מוסרית פשע כלפי ה' והשפלת כבודו של בוראנו ומלכנו, עדיין לא השגנו אלהים כאלהי הצדק, שהוא יכול להיות "אש אוכלה" באפו ובחמתו נגד החטא. האמונה בה' איננה יכולה לעלות בקנה אחד עם שאנונות ושיויון נפש כלפי כל עוול איזשהו. מי שירא ה' ואהבו, מוכרח לשקץ ולתעב את הרע בתכלית השנאה: "אהבי ה', שנאו רע!" (תהילים צז, י). "הלא משנאיך ה' אשנא. ובחוקומיך אתקוטט!" (שם קלט, כא). "שנאו רע ואהבו טוב!" (עמוס ה, טו); כדי להילחם לטובת הצדק, צריכים להיות מסוגלים גם לבוא לידי רגז וכעס לנקום ולנטור בקנאות ובמסירות נפש; בלי מלחמה נמרצת אין כל אפשרות להתגבר על כוחות הרע הזדונו, ולהביא להתקדמות מוסרית של האנושות. אין זה מקרה, איפוא, שברכת המינים סמוכה לברכת המשפט; כי בעצם המלחמה במינות ובכפירה אינה אלא תוצאה ישירה של התפשטות הצדק והמשפט בעולם (עיי' מגילה יז ע"ב: "כיוון שנעשה דין מן הרשעים, כלו הפושעים וכולל זדים עמהם"; והשווה גם נוסח תפילת "הביננו"). וכרמז לכך חוברו שתי הברכות הללו זו אל זו ב"ר החיבור של "המלשינים".

גאולת ישראל

מערכת המשפט, על כל בחינותיה וחלקיה, חייבת לענות על הצרכים המיוחדים של עם ישראל. התעלמות מהם היא התנתקות מהשרשים המזינים אותה. בית המשפט איננו מחוץ לעם, הוא צומח מתוך העם ונועד לשרת את ערכיו, צרכיו והגנתם מפני אויבים הן בגוף והן ברוח, הן מבחוץ והן מבפנים. אין להעלות על הדעת משפט שהוא תלוש ממערכת הערכים הפנימיים הרוחניים של התורה שהוא בא לייצג אותה, על כל שורשיה, גזעה וענפיה. כשם שלא עולה על דעתנו למסור את משפט בית ישראל לשום אומה, ככתוב בספר תהילים¹⁶: "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום". על אחת כמה וכמה שיש צורך חיוני במערכת משפט ישראלית, ששורשיה מעוגנים בתורת ישראל, אמונתו ודרך חיי המיוחדים לו.

אין בזה שום רצון לבנות את בית המשפט או את היושבים בו. להיפך, יש כאן רצון טבעי להביא אותו ואת היושבים בו למקום הראוי והמכובד אליו הם ראויים להגיע. תקומת ישראל דורשת תקומת והחייאת המשפט העברי, הן במה שנוגע לחלקים שבין אדם לחברו, והן במה שנוגע בין אדם למקום. על כן אנו מבקשים: "השיבה שופטנו כבראשונה ויועצינו ככתחילה", אותה בקשה הנשענת על הבטחת הנביא ישעיה בשם ה': "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצך ככתחילה, אחרי כן יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה. ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה"¹⁷.

כך נבין את הבקשה: "השיבה שופטנו כבראשונה", אנו מבקשים שישונו לבו השופטים שהם באמת שלנו, שישפטו אותנו בהיותם מוארים על ידי מוסרי תורת ה' ואמונתו. שופטים שאינם מתחשבים בתורה, ואינם נושאים לה פנים, לא יקרבו את גאולת ישראל. להיפך, רק כאשר השופטים יהיו קרובים אל חכמי התורה, הסמכות המבצעת עם הסמכות המחוקקת, השופטים והדיינים עם גדולי התורה, אז תיפדה ציון ושביה במשפט ובצדקה.

גאולת ישראל

מתקן ברכה זו, שמואל הקטן, נקרא בשם זה, על פי דברי הרד"ש¹⁸, כי היה מעט קטן משמואל הנביא. ויש מפרשים שדוקא הוא זה שתיקן ברכה זו, על פי הנאמר בפרקי אבות¹⁹: "שמואל הקטן אומר: בנפול אויבך אל תשטח". כאשר מקליל אויב, קשה מאד לאדם להתנער משטותו הפרטית, ושתהיה הקללה אותה הוא מקלל רק לשם ביעור הרע מן העולם. קללה כזו, הנובעת מחולשת האדם ומדאגתו הפרטית לעצמו, איננה ראויה להיאמר לפני הבורא, שהפך בטובת הבריות כולן. רק בריה המהוה בעצם מהותה כח שלילי ומזיק בלבד, בורא עולם מבקר מן העולם.

על כן, כאשר היה צורך לתקן ברכה זו על המינים שהיו מצידים מאד לישראל, היה קשה לרצן מגליאל לבקש מכל אחד לתקן ברכה זו עליהם, היות וכולם היו בטבל מתגרת ידם, מלשינותם ואיבתם. היה צורך למצוא את אותו אדם המעלה, שמואל הקטן, שהיה נקי מכל חשש שנאה פרטית, עד שדרש שלא לשמוח במפלת האויבים. רק הוא היה ראוי לתקן ברכה זו, שהיא קובלנה נקיה מכל נגיעה אישית, על עצם כח הרע המעכב את הארת אור ה' הטוב מלבוא לעולם, ומחשיך ומקדיד את הנעים האלוהי במציאות, עד שאין ברירה אלא לבערו מן הארץ. ביעור כזה הוא טובה גדולה, כמו שאר הטובות והחסדים המתבקשים.

לכולם ידוע שאלה הם סימניה של הנצרות, שעשתה שעטנו מהאמונה ומהעבודה זרה, ומאז ביאתה לעולם שנאה בנפש את הורתה, היהדות, ששמנה ניקה את תמצית חייה. הנצרות היא שתמציאה את התואר "היחודי החדש", והיא זאת שחודנה בספריה את האיבה העצומה ליהדות ולמחזיקיה, וקבעה שעם ישראל בגלותו לא יחזור לעולם למולדתו, וישאר בהשפלת עולם, חלילה, על חטאו פרי הדמיון החולני המעוות של אותם ממצייאים ומעלילים. אי לאמונה שמאמינה באלוהים צלוב, אותו אדם, שעל פי דבריו הביא לעולם את האהבה ואת הסליחה לכולם, כולל לרומאים האכזריים שצלבנוהו על העץ, וזק לבני עמו הסובלים, להם הוריש שנאת חינם.

אין בעולם, ולא היו בכל הדורות, דת שכל כך מתאמצת להפיץ את רעיונותיה על ידי שליחים הנקראים מסיונרים. רק הנצרות רואה כאתגר עצום להעביר את עם ישראל בכל דרך על דתו, ומשקיעה משאבים עצומים בזה, ברשת הפרושה על פני החבל כולו.

על פי פרטומים של חבר הפעילים (שאשריהם ואשרי חלקם, ויהי רצון שה' יצליח את מעשיהם, כי הם היחידים העומדים בפרץ ומתאמצים להציל את הפתאים הנתפשים ברשת הנצרות), פועלים, בארץ ישראל בלבד, למעלה משלושים אלף מסיונרים, הנעזרים בתקציבי עתק כדי לגרום נפשות ישראל לשמד. אם כן נתברר לנו מי הם אותם מינים המסכנים את קיומו של עם ישראל.

כמה ברורים הדברים בימינו, כאשר כמעט כל האומות הנוצרות ומנהיגיהם, כמו נשיא צרפת ונשיא אמריקה, עושים כל שביכולתם לנשל את אחיזתם של בית ישראל בעיר הקודש-ירושלים וחברון, ולמסורם ביד אותם הפראים, שהם בעצמם הגדירו אותם בזמנם כארונגי רצח וטורח.

כל זה בהרגשתם הפנימית, שהנה באים דברי הנביאים מלפני אלפי שנים, על קיבוץ הגלויות ועל תקומת בית ישראל, ומתקיימים. הנה הולך העולם ונאכל, והחושך עומד לכסות את ממלכות האליל והרשע. על אלו ועל אלו נאמר שלא תהיה להם תקוה. עצמת תופר ומזימותיהם ישלן, ובית ישראל יזכה לאור ה' אשר יאיר עליו אור עולם ונבדלו עלינו יראה. לא נירא מפני המונס ומפני איומיהם. נחזור ונאמר: "עוצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו אל"²⁰. המה יכרעו ויפולו ואנחנו נקום ונתעודד.

גאולת ישראל